

A modul kódja:

GYÖM_7_1

A MODUL CÍME

Farsangi kavalkád

A modul felhasználási területe: 4. évfolyam

KÉSZÍTETTE/készítették: Orbánné Tarró Melinda

ISKOLA NEVE: HÁRY LÁSZLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA

A modul végleges változatának kialakításban közreműködtek (bikoriskolák szakértői):

1.....2.....3.....

4.....5.....6.....

Iskola neve:

MODULTÉRKÉP

A modul kiemelt és általános céljai:

Nemzeti azonosságtudat kialakítása, helyi hagyományokhoz kapcsolódó népszokások megismerése, ápolása, beépítése az intézmény szabadidős tevékenységébe

Tartalmi fókusz: Tanítási-tanulási folyamathoz köthető tevékenységek, szociális kompetenciák fejlesztéshez köthető, szabadidőhöz köthető tevékenységek

Szabadidőhöz köthető tevékenységek

Fejlesztési fókuszok:

I. Hosszú távú:

1. Népünk múltjának megismerése
2. Nemzeti azonosságtudat kialakítása
3. Énkép, önismeret fejlesztése
4. Erkölcsi, esztétikai érzék fejlesztése
5. Verbális kifejezőképesség fejlesztése
6. Normakövetés

II. Rövid távú:

- Szövegértés fejlesztése
- Önálló feladatvégzés gyakorlása
- Hangzó és néma olvasás gyakorlása
- Manuális készség fejlesztése
- Együttműködési készség fejlesztése
- Életvezetési képesség fejlesztése
- Nagy- és finom mozgás koordináció fejlesztése
- Zenei hallás fejlesztése

A modul kapcsolódik a következő modulokhoz	Téma: Levélhullás idején 2. évfolyam,		
A megvalósításához szükséges szakmai kompetenciák	Kooperatív technikák alkalmazása Drámapedagógiai jártasság Népi hagyományok ismerete Kézműves tevékenységekben való jártasság		
1. Részmodul címe Farsangolás régen	2. Részmodul címe Busójárás	3. Részmodul címe Busóbáb és csattogó – gyermekek kedvence	4. Részmodul címe Farsangi mozaikok

Célok	Célok	Célok	Célok
Farsangi hagyományok megismerése. Új ismeretek szerzése.	Mohácsi busójárás (mint kiemelt szellemi örökség) bemutatása. Új ismeretek szerzése.	Szépérzék és kreativitás fejlesztése Társas kompetenciák: empátia, együttműködés, kommunikációs készségek fejlesztése.	Gondolkodtató feladatok megoldatása a farsanggal kapcsolatban Kitekintés a gasztronómia világába Ízelítő más népek farsangjából

A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: olvasott szöveg befogadása szókincsfejlesztés megfigyelőképesség fejlesztése beszédkészség fejlesztése zenei hallás fejlesztése együttműködési készség fejlesztése esztétikai érzék fejlesztése finom motorika fejlesztése	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: beszédkészség fejlesztése szövegértés fejlesztése olvasott szöveg befogadása szókincsfejlesztés figyelem fejlesztése emlékezet fejlesztése problémamegoldó képesség fejlesztése együttműködési készség	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: Esztétikai érzék fejlesztése Nagy- és finom mozgás koordináció Manuális készség fejlesztése Kommunikációs képesség Megfigyelőképesség Koncentrációképesség Együttműködési készség fejlesztése	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: olvasott szöveg befogadása szókincsfejlesztés megfigyelőképesség fejlesztése beszédkészség fejlesztése együttműködési készség fejlesztése esztétikai érzék fejlesztése finom motorika fejlesztése
---	---	---	---

Tartalmi egységek bemutatása	Tartalmi egységek bemutatása	Tartalmi egységek bemutatása	Tartalmi egységek bemutatása
I. Előzetes szervezési feladat	I. Előzetes szervezési feladatok	I. Előzetes szervezési feladatok	I. Előzetes szervezési feladat
II. Ráhangolódás	II. 1. Ráhangolódás	II. 1. Ráhangolódás	II. Ráhangolódás
III. Motiváció, célkitűzés	III. Motiváció, célkitűzés	Film a busójárásról	keresztrejtvény
IV. Új tartalom feldolgozása	IV. Új tartalom feldolgozása	III. Motiváció, célkitűzés	II. Motiváció, célkitűzés
IV.1. A farsangról	IV.1. A busójárás történetének elolvasása	IV. Új tartalom feldolgozása	III. Új tartalom feldolgozása
IV.2. Köszöntő tanulása	IV.2. Szövegértő feladatsor megoldása	Busóbáb és csattogó készítése	IV.1.Barkochba
IV.3. Rejtvény	IV.3. Mohácsi busójárás programjainak kiválasztása	V. Foglalkozás zárása	IV.2. A farsangi fánk fortélyai
IV.4. Mi is az a Farsang farka?	IV.4. Busók összehasonlítása, különbségek keresése		IV.3. Kódolás
IV.5. Kirakó	IV.5. Betűvarázs		IV.4. Találós kérdés
IV.6. Kongózás versikéjének tanulása	IV.6. Busó öltözkékének megismerése		IV.5. Farsangi álarc tervezése
VI. Foglalkozás értékelése.	V. Kilépőkártya írása		V. Foglalkozás értékelése
	VI. Foglalkozás zárása		

Részmodul időkerete: 60 perc I. Előzetes szervezési feladat II. Ráhangolódás 10 perc III. Motiváció, célkitűzés 1 perc IV. Új tartalom feldolgozása IV.1. A farsangról 15 perc IV.2. Köszöntő tanulása 9 perc IV.3. Rejtvény 5 perc IV.4. Mi is az a Farsang farka? 5 perc IV.5. Kirakó 10 perc IV.6. Kongózás versikéjének tanulása 3 perc VI. Foglalkozás értékelése. 2 perc	Részmodul időkerete: 60 perc I. Előzetes szervezési feladatok II. 1. Ráhangolódás 5 perc III. Motiváció, célkitűzés 1perc IV. Új tartalom feldolgozása IV.1. A busójárás történetének elolvasása 5 perc IV.2. Szövegértő feladatsor megoldása 10 perc IV.3. Mohácsi busójárás programjainak kiválasztása 5 perc IV.4. Busók összehasonlítása, különbségek keresése 5 perc IV.5. Betűvarázs 6 perc IV.6. Busó öltözkékének megismerése 9 perc V. Kilépőkártya írása 10 perc VI. Foglalkozás zárása 4 perc	Részmodul időkerete: 120 perc I. Előzetes szervezési feladatok 10 perc II. 1. Ráhangolódás 15 perc Film a busójárásról III. Motiváció, célkitűzés 5 perc IV. Új tartalom feldolgozása 80 perc Busóbáb és csattogó készítése V. Foglalkozás zárása 10 perc	Részmodul időkerete: 60 perc I. Előzetes szervezési feladat II. Ráhangolódás 5 perc keresztrejtvény II. Motiváció, célkitűzés 1 perc III. Új tartalom feldolgozása IV.1.Barkochba 5 perc IV.2. A farsangi fánk fortélyai 10 perc IV.3. Kódolás 10 perc IV.4. Találós kérdés 3 perc IV.5. Farsangi álarc tervezése 20 perc V. Foglalkozás értékelése 6 perc
---	--	--	---

A modul összóraszám: 5 óra

MODULLEÍRÁS

A MODULHOZ KAPCSOLÓDÓ ÁLTALÁNOS ISMERETEK:

Hagyományőrzés, Jeles napok

Az iskoláknak nagy gondot kell fordítani a magyar hagyományápolásra, a múlt tiszteletére. A XXI. sz. embere nagyon keveset tud a régi idők népszokásairól, amelyekben a magyar nép lelkivilága, parasztságunk szellemi kultúrája olyan jellemzően mutatkozott meg. Legtöbb népszokásunk az ünnepekhez, az esztendő jeles napjaihoz fűződik, ezek az ünnepek hosszú századokon át a paraszti közösség ünnepei voltak. A hagyományos paraszti világban nem kellett mindig külön tanítani pl. a néptáncokat, népdalokat, kézműves technikákat, hiszen mindezeket főként utánpótlással, sajátították el a kisgyermek nagyobb testvéreiktől, szüleiktől, nagyszüleiktől, ily módon nevelődtek bele a hagyományokba. Ma nagyon fontos, hogy az iskolai oktatásban kiemelkedő szerepet kapjanak a hagyományok, különösképpen a helyi hagyományok ápolása, feltárása. Az oktatásban is fontos a néphagyományok továbbadása, éltetése. A hagyományokkal, különösen a helyi hagyományokkal már gyermekkortól kezdve kell megismertetni a tanulókat. A még mindenre nyitott kisgyermek sokkal fogékonyabb a néphagyományok befogadására, újjáélesztésére.

A népszokásokkal való ismerkedés bővíti a tanulók kultúrtörténeti ismereteit, elősegíti olyan tanulói magatartás kialakulását, melynek lényeges eleme a hagyományőrzés, a népi kultúra nemzeti értékeinek megbecsülése. Ünnepeinkkel, hagyományainkkal azt szeretnénk elérni, hogy a gyerekek érezzék meg: a világnak, amelybe beleszülettek múltja és jövője van. Az életben legfontosabb dolog a szeretet, az egymásnak örömet szerző emberi összetartozás, ezért vagyunk a világon, és e világban ne csak legyünk, hanem otthon is érezzük magunkat.

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”

(Tamási Áron)

FARSANG

A farsang időszaka vízkereszttel, január 6-val kezdődik, és a húsvétvasárnapot megelőző 40 napos böjt kezdetével zárul. A farsangi szokások – többnyire február hónapban – farsang végére, *farsang farkára* összpontosultak, farsangvasárnapra, farsanghétfőre és húshagyókeddre. Az előkészületek azonban már a farsangvasárnapot megelőző csütörtökön kezdődtek. *Kövércsütörtökön*, másképpen *zabálócsütörtökön*, Szeged vidékén jó zsíros ételeket főztek és sokat ettek abban a hitben, hogy így bő lesz a termés, és kövérré híznak a disznók. Az Ipoly menti falvakban kövércsütörtökön húst, pogácsát, tepertőt, kolbászt, káposztát ettek.

A Mura-vidéki falvakban disznóhús, káposzta, kocsonya, fánk, bor és pálinka bőséges fogyasztásával ünnepelték a farsangot. A farsangi ételek maradékát megszáritották, porrá törték, beteg jószágot gyógyítottak vele. A Szerémségben az első napon fánkot sütöttek, hogy ne vigye el a vihar a háztetőt.

Jellegzetes farsangi étel a Tápió menti falvakban is a farsangi fánk, melyet itt többnyire *pampuskának* neveznek. Ezzel kínálják a látogatókat, és a köszöntőknek is ebből adnak. A másik jellegzetes étel a *herőce*, a forgácsfánk. Emellett népszerű volt ilyenkor a kocsonya

KÖSZÖNTŐK

Mint minden jeles ünnephez, a farsanghoz is szervesen hozzátartoztak a jókívánságmondó és adománygyűjtő szokások. Igen változatosak e farsangköszöntők, melyek a magyar nyelvterületen mindenütt megtalálhatók voltak. Ilyenkor is igyekeztek biztosítani az elkövetkezendő esztendőre a jó termést, a szerencsét, az állatok egészségét és szaporaságát a kimondott szó mágikus erejével.

DRAMATIKUS JÁTÉKOK

A farsangi szokások másik jellegzetes és ugyancsak változatos csoportját alkották a dramatikus játékok. E játékok helyszíne többnyire a fonó, tollfosztó, disznótor volt. A dramatikus játékok változatossága, sokszínűsége ugyancsak jellemző az egész magyar nyelvterületre. E helyütt csak néhány példával jellemezzük a szokásokat.

Világszerte, így a magyar nyelvterületen is a farsang adott alkalmat a különféle jelmezek, maszkok felöltésére. Megjelenítettek ún. zsánerfigurákat, például cigányasszonyt, ördögöt, kereskedőt, törököt stb., ijesztő csúfnak és szépnek nevezett figurákat.

A Csallóközben nagyobb csoportokban jártak a legények húshagyókedden. Női ruhát viseltek, cigánynak, katonának, koldusnak, menyasszonynak stb. öltöztek. A fejükre harisnyát húztak, vagy bekormozták, belisztezték az arcukat. A házaknál nagy felfordulást csaptak, és igyekeztek ételeket elcsenni. Adományként lisztet, szalonnát, kolbászt kaptak. Az alakoskodókat dőréknek nevezték. Hasonló jellegű szokás él Mohán, ahol tikverőzésnek nevezik. A maszkos alakok bekormozzák a járókelőket, megpiszkálják a tyúkólakat. Az Eger környéki remélés szereplői ugyancsak változatos jelmezekben vonultak fel. Soraikban menyasszony, vőlegény, várandós asszony, kéményseprő, köszörűs, borbély stb. volt

A farsangi dramatikus játékok között ismert volt a lakodalmas és a halottas játék is.

Medvesalján a farsangi jelmezesek menyasszonynak is felöltöztek, és a házaknál lakodalmas énekeket énekeltek. Az Ipoly menti falvakban a farsang ideje alatt gyakran rendeztek „lagzit”. Hidvégen például három fonóház együtt játszott el. Az egyik helyről indult a beöltöztetett „menyasszony”, a másikkól a „vőlegény”, és együtt mentek a harmadik helyre „eskünnyi”. Énekszóval vonultak végig a fiatalok kíséretében a falun.

{7-133.} A halottas játékoknak, temetési paródiáknak különös jelentőségük volt a farsangi időszak végén, mert összekapcsolódtak a farsang temetésével. Például a medvesalji Hidegkúton menyasszonynak öltöztetett bábút vagy egy menyasszonyt alakító lányt búcsúztattak és sirattak el farsang keddjén a mulatságot megszakítva. A Középső-Ipoly

vidéken trágyahordó saroglyára rossz ládát vagy szalmazsákot tettek, ezt négy legény vitte a vállán. Másik kettő a papot, illetve a kántort utánozta. Ének kíséretében égették el a szalmazsákot vagy ládát. A borsodi barkóságnál is a temetési paródia több változatát jegyezték fel. Itt a farsangi időben tartott multság zárult böjtfogadó szerdán a pikáns szövegekkel megtűzdelt „halott”-búcsúztatóval.

A farsangi dramatikus játékok sorában ugyancsak népszerűek a kivégzést mímelő játékok. Húshagyókedden – főleg a keleti palócoknál – két férfi rabnak, kettő hóhérnak öltözik. A kocsma elé vagy a falu főterére viszik őket, ahol rájuk olvassák a falu bűneit és „kivégzik” őket: a fejükre helyezett cserépfazekat leverik a fejükről

TÁNCMULATSÁGOK

A táncmultságok legfőbb ideje a farsang volt. A farsangi multságoknak rendkívül fontos szerepük volt a párválasztásban. Az egész magyar nyelvterületen számos adat bizonyítja, hogy a lányok ilyenkor adták a legényeknek a bokrétát a kalapjukra. A farsangi multságok minden korosztály számára lehetőséget adtak a táncra, szórakozásra.

VÉNLÁNYCSÚFOLÁS

Az udvarlás, párválasztás és főképpen a házasságkötések, lakodalmak legfőbb ideje a hagyományos, magyar paraszti életben a farsang időszaka volt. Éppen ezért a farsang adott alkalmat arra is, hogy tréfásan, olykor durván figyelmeztessék azokat, akik ugyan {7-135.} már elérték a megfelelő kort, de mégsem mentek férjhez. Van adat arra, hogy vénlegényeket is csúfoltak, de a szokások többsége a vénlányokra vonatkozik. Vénlányoknak azok a lányok számítottak, akik egy-két évvel vagy többel túlhaladták a házasságkötés helyileg ideálisnak tartott időpontját.

A farsangi vénlánycsúfolás négy fő változatáról vannak leírásaink a magyar nyelvterületről. Ezek a következők: a tuskóhúzás, a kongózás, az ún. szűzgulyahajtás és az állakodalom.

A tuskót nagy zajjal végighúzták az utcán, majd a vénlányok ajtajára kötötték vagy a kapujához támasztották. Észak-Bánátban a legények felkeresték a lányos házakat. Két legény húzta a tuskót, a harmadik nyomta, és valósággal felszántották a ház földjét. A lányokat még be is kormozták. A Drávaszögben, Laskán hamvazószerdán nagy tuskókat hentergettek a férfiak, legények a lányos házak és özvegyasszonyok kapuja elé. A nézők közti fiatal lányok hangosan kiabáltak:

Elmúlt farsang, itt hagyott,
Nagylányoknak bút hagyott,
De énnékem nem hagyott,
Mert én kicsi vagyok.

(Lábadi 1988a: 297).

(MNT II. 101. sz.)

A vénlánycsúfolás másik kedvelt módja volt a kongózás. Ez a szokás zajcsapással és rigmusok bekiabálásával járt. A farsang alatt el nem kelt lányok háza előtt kolompoltak, tepsikkel, fazekakkal nagy zajt csaptak és kiabáltak:

Húshagyó, húshagyó
Ezt a kislányt itthonhagyó!

(Babus 1976: 104)

A Győr-Sopron megyei Vitnyéd községben húshagyókedden 13–14 éves fiúk járták végig a falut. A kezükben fedőket vittek, amit összeveregettek, miközben énekeltek:

Jujj farsang, jujj farsang!

FARSANGI HIEDELMEK

A jellegzetes farsangi ételek kapcsán már szó volt arról, hogy ezeket a bő termés reményében fogyasztották. Akárcsak a többi jeles ünnepen, más módon is igyekeztek befolyásolni vagy megjósolni az elkövetkezendő időszak szerencsáját. A farsangi napok gonoszűző, termésvarázsló, időjóslo és bizonyos munkákat tiltó napok.

A farsangi időjárásból is jósoltak a következő év termésére, termékenységére. Jászdózsán {7-138.} úgy tartották, ha húshagyókedden csillagos az ég, sok tojás lesz abban az évben.

Szöveg származása: <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/91.html#101>

RÉSZMODULOK

1 ELSŐ RÉSZMODUL

4 csoport 16-20 fő

A farsang jelentősége

1.1 ELŐZETES SZERVEZÉSI FELADAT

Foglalkozás vezető előzetes feladatai:

- Szókártyák készítése a csoportalakításhoz



- Gryllus Vilmos Bál, bál, maszkabál c. dalának előkészítése

DVD, Videó

Döbrentey Ildikó és Gryllus Vilmos: Maszkabál című nagylemezének rajzfilmváltozatát készítette el a CINEMON rajzfilmstúdió , a lemez 26 dalából 20 dalra készült el a rajzfilm.

- Farsang szimbólumaihoz feladatlapok készítése
- Színezők és kirakók előkészítése

-Csoportalakítás szókétyák segítségével. 1. részmodul 1. melléklet

-A szókétyákön a farsanggal kapcsolatos kifejezések találhatók.(1. részmodul 1. melléklet szókétyák). A csoportok a foglalkozás során ugyanazt a feladatot fogják oldani.

-Tabló elhelyezése a táblán

Tanári instrukció

Mindenki húzzon egy szókétyát, majd keresse meg a saját asztalát, melyen a megfelelő felirat található meg! Csoportokban fogtok dolgozni. Mielőtt a munkához fogtok, beszéljétek meg melyik tanulónak mi lesz a szerepe a feladat megoldása során! (feladatmester, íródeák, időfelelős, szóvivő, csendfelelős)!

Tanulói tevékenység

Szókétya alapján csoportalakítás. A csoport által megbeszélte egyéni szerepkör átgondolása.

Munkaforma

Egyéni

Ellenőrzés

Foglalkozás vezetője által

1. csoport-VIGALOM

2. csoport-ALAKOSKODÁS

3. csoport-TÉLTEMETÉS

4. csoport-MÓKAHÁZASSÁG

1.2 RÁHANGOLÓDÁS

1. részmodul 2. melléklet

Gryllus Vilmos: Bál, bál, maszkabál - dal, rajzfilm

Tanári instrukció

Hallgassátok meg Gryllus Vilmos dalát, melyhez rajzfilm is készült! Figyeljétek meg, milyen eseményről szól! Megoldásokat jegyezzétek le a feladatlap 1. feladatához

Tanulói tevékenység

Dal meghallgatása, esemény meghatározása, melyet az íródeák rögzít a feladatlapon.

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Tanulói feladatlap, számítógép projektor, hangfal DVD (esetleg letöltött film, vagy internet kapcsolat)

Módszer

DVD megtekintése

Ellenőrzés

Frontálisan

Tanári instrukció

Nézzük meg újból a dalhoz készült mesét! Figyeljétek meg, hogy a gyermekek milyen jelmezeket viselnek! Megoldásaitokat jegyezzétek le a feladatlap 2. feladatához! (1. részmodul 2. melléklet feladatlap 2. feladat)

Tanulói tevékenység

Jelmezek gyűjtése és leírása.

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Tanulói feladatlap,

Módszer

Lejegyzés

Ellenőrzés

Frontálisan

1.3 MOTIVÁCIÓ, CÉLKITŰZÉS

A mai foglalkozáson a farsangi hagyományokról fogunk beszélgetni, ezzel kapcsolatos feladatokat fogunk megoldani.

1.4 ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

1.4.1 A FARSANGRÓL 1. RÉSZMODUL 3. MELLÉKLET

Tanári instrukció

A csoport tagjai olvassák el a szöveget! (láncolvasással) A szöveggel való megismerkedés után a tanulók írásban válaszoljanak a kérdésekre!

Tanulói tevékenység

Szöveggel való megismerkedés, kérdésekre válaszadás.

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Tanulói feladatlap,

Módszer

Olvasás láncolvasással, lejegyzés

Ellenőrzés

Frontálisan. A kapott szöveg tartalmáról, és az elvégzett feladatokról a szóvivők számoljanak be a többi csoport előtt! Forgóban beszéljenek a feladatlap kérdéseiről. Az elkészült munkák kerüljenek fel a táblóra!

1.4.2 KÖSZÖNTŐ TANULÁSA 1. RÉSZMODUL 4. MELLÉKLET

Tanári instrukció

Mint minden jeles ünnephez, az újév kezdetéhez és a farsanghoz is hozzátartoztak a jókívánságmondó és adománygyűjtő szokások. Ezek a magyar nyelvterületen mindenütt megtalálhatók voltak. Ezen alkalmakon a kimondott szó mágikus erejével próbálták biztosítani a következő esztendőre a jó termést, a szerencsét, az állatok egészségét és szaporaságát.

Tanuljunk meg egy farsangi köszöntőt!

Farsang, farsang, háromnap farsang, / Itt is adnak, amit adnak Ez is Isten háza, / Szálljon le rája / Az Isten áldása, /
Hat lóval, hat ökörrel / Három borjas tehénnel, / Egy aranyos ekével.

Tanulói tevékenység

Köszöntő tanulása

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Köszöntő versike, számítógép, projektor

Módszer

Közös tanulás

Ellenőrzés

Frontálisan, közös versmondással

1.4.3 REJTVÉNY 1. RÉSZMODUL 4. MELLÉKLET

Tanári instrukció

Kövessétek a vonalakat, hogy a megoldásra leljetek! Mit jelentenek a megoldás során kapott kifejezések? Mit tudtok róluk?

Tanulói tevékenység

Rejtvényfejtés.

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Tanulói feladatlap rejtvénnnyel

Módszer

Megfigyelés, magyarázat

Ellenőrzés

Frontálisan. A kapott megoldásról a szóvivők számoljanak be a többi csoport előtt! Az elkészült munkák kerüljenek fel a táblóra!

1.4.4 MI IS AZ A FARSANG FARKA? IGAZ, VAGY HAMIS? 1. RÉSZMODUL 6. MELLÉKLET

Tanári instrukció

Olvassátok el a szöveget, majd döntsetek az állítások igazságtartalmáról

Tanulói tevékenység

Szöveg elolvasása, állítások igazságtartalmának eldöntése

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Feladatlap szöveggel és állításokkal

Ellenőrzés

Frontálisan

1.4.5 KIRAKÓ 1. RÉSZMODUL 7. MELLÉKLET

Tanári instrukció

Nyissátok ki a borítékokat és illesszétek össze a képdarabokat, majd ragasszátok fel a kapott képet a lapra.! Mit ábrázol a kép?

Tanulói tevékenység

Képdarabok összeillesztése.

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Képmozaikok. lap, ragasztó.

Módszer

Megfigyelés, képmozaikok összeillesztése.

Ellenőrzés

Frontálisan.

Megbeszéljük, hogy mit ábrázol az elkészült kép. A munkák kerüljenek fel a táblóra!

Tanári instrukció

Minden csoport képe a tuskóhúzást mutatja be.

A farsangi lakodalmas játékok közül a leglátványosabb a nyugat-dunántúli rönkhúzással összekötött mókaházasság. A felvonulásban az álmenyasszonyokon és- vőlegényeken kívül a násznép, ördögök, cigányok és mesteremberek vettek

részt, egy mókás esküvőt játszottak el. A rönkhúzást húshagyókedden akkor rendezték meg, mikor a községben abban az esztendőben nem volt lakodalom. A rönkhúzás egyben vénlánycsúfoló is volt. „Régenten azokkal az eladó lányokkal, kik fársáangi napokon férjhez nem mentenek, mint valami szilaj kancákkal hus hagyó Szerdán tőket huzattak a'Magyarok.” (Dugonics András)

A tuskóhúzás a nyugati országrészeken még a két világháború között is élő szokás volt; hasonló vénlánycsúfoló szokások azonban szerte az országban fellelhetők farsangkor. Ilyenfajta szokás például Szatmárban a kongózás. Húshagyó kedden a férjhez nem ment lányok ablaka alatt rossz pléhdarabot ütögetnek, lármáznak s bekiáltanak a fiúk. A farsangban el nem kelt eladó sorú lányok háza előtt kolompolnak, tepsikkel, fazekakkal nagy zajt csapnak a legények. A kongózás sajátos változata a Jászságban és a Tápió menti falvakban az úgynevezett „bakfazékdobás, ciberefazék-hordás”. A legények a lányos házak udvarára szeméttel teli rossz fazekakat dobnak.

Hushagyó!

Itt maradt az eladó.

Akinek van nagy jánya

Hajtsa ki a gulyára.

1.4.6 KONGÓZÁS VERSIKÉJÉNEK TANULÁSA

Tanári instrukció

Tanuljuk meg a kongozás versikéjét!

Tanulói tevékenység

Versike tanulása

Munkaforma

Frontális

Ellenőrzés

Közös elmondással

1.5 FOGLALKOZÁS ZÁRÁSA, ÉRTÉKELÉSE.

Egyéni teljesítmények értékelése csoporton belül

aktivitás, együttműködés, figyelem, fegyelem, szabályok betartása

Csoportok értékelése adott szempontok szerint:

aktivitás, fegyelem, figyelem, szabályok betartása

2 MÁSODIK RÉSZMODUL

2.1 ELŐZETES SZERVEZÉSI FELADATOK

Feladatlapok elkészítése

Csoportalakítás: az első részmodulnál kialakított csoportokban dolgozzanak tovább a gyerekek.

2.2 RÁHANGOLÓDÁS

1. Ki vagyok én?

Egy tanuló hátára cédulát tűzünk, melyre egy adott tulajdonságot, fogalmat, tárgy nevét... írjuk. A tanuló körbe jár a teremben, a többiek pedig meghatározásokkal körbeírják a cédulán található kifejezést, melyekből a tanuló megpróbálja kitalálni „Ki is ő?”.

Az első részmodulban feldolgozott anyag számtalan lehetőséget ad: pl.: farsang, tuskóhúzás, kongózás.... Legalább 2-3 kifejezés kitalálására legyen lehetőség!

2.3 MOTIVÁCIÓ, CÉLKITŰZÉS

A mai foglalkozáson a mohácsi busójárással ismerkedünk meg, mely hagyományt Magyarországról az UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Kormányközi Bizottsága elsőként vette fel.

Az emberiség szellemi kulturális örökségének listáját az UNESCO (Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete) évekkel ezelőtt azért hozta létre, hogy hasonlóan a védendő épített és természeti örökséghez, a szellemi értékek is megmaradjanak az egyetemes emberi kultúra és a helyi közösségek számára. Amellett, hogy ez az elismerés a busójáráás révén ismertté teszi Mohács városát az egész világon, komoly kötelezettséggel és felelősséggel is jár. Az eredetileg a helyi sokac nemzetiséghez kötődő, de mára az egész város közösségének ünnepévé váló rendezvényt úgy kell tovább ápolni, hogy méltó maradjon hagyományainkhoz, a rangos címhez.

Sokác- délszláv eredetű népcsoport Magyarország déli részén, főleg Mohács környékén. Mohácsra a török uralom alól történő felszabadulás után, a XVII. század végén vándoroltak és telepedtek le nagyobb számban. Magukkal hozott télbúcsúztató szokásukat új hazájukban is megőrizték és fejlesztették. Az írásos emlékek tanúsága szerint a XVIII.

század végén már ahhoz hasonlóan ünnepelték a tél végét, a tavasz beköszöntét, amelyet ma mohácsi busójárásként ismerünk.

2.4 ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

A busójárás 2. részmodul 1. melléklet

2.4.1 A BUSÓJÁRÁS TÖRTÉNETÉNEK ELOLVASÁSA

A csoport tagjai felváltva olvassák a szöveget. A megfelelő haladás érdekében a gyorsabban olvasó gyerekek hosszabb, a lassabban olvasó tanuló rövidebb szakaszt olvasson. A gyerekek olvasás közben jelöljék a számunkra ismeretlen szavakat.

Tanári instrukció

Olvassátok el a busójárás történetét! A csoport gyorsabban olvasó tagjai hosszabb, a lassabban olvasó tanulók rövidebb részt olvassanak!

2.4.2 SZÖVEGÉRTŐ FELADATSOR MEGOLDÁSA

2. részmodul 2. melléklet

Válaszadás a kérdésekre

Tanári instrukció

Válaszoljatok írásban a következő kérdésekre!

Tanulói tevékenység

Válaszadás írásban

Munkaforma

Csoport

Eszköz

Feladatlap, ceruza, számítógép, projektor

Ellenőrzés

Frontálisan

2.4.3 MOHÁCSI BUSÓJÁRÁS PROGRAMJAINAK KIVÁLASZTÁSA

Tanári instrukció

Húzzátok alá azokat a programokat, melyekkel találkozhatunk a busójáráson!

Tanulói tevékenység

Busójárás programjainak aláhúzása

Munkaforma

Csoport

Eszköz

Feladatlap, ceruza, számítógép, projektor

Ellenőrzés

Frontálisan

2.4.4 BUSÓK ÖSSZEHASONLÍTÁSA, KÜLÖNBSÉGEK KERESÉSE.

Tanári instrukció

Hasonlítsátok össze a busókat, és karikázzátok be azt, amelyik eltér a többitől!

Tanulói tevékenység

Busóálarcok közti különbségek keresése

Munkaforma

Csoport

Eszköz

Feladatlap, ceruza, számítógép, projektor

Ellenőrzés

Frontálisan

2.4.5 BETŰVARÁZS

Tanári instrukció

Összekeveredtek a betűk! Rakjatok rendet, és busójárással kapcsolatos kifejezéseket fogtok kapni!

Tanulói tevékenység

Betűk helyes sorrendjének kialakítása

Eszköz

Feladatlap, ceruza, számítógép, projektor

Munkaforma

Csoport

Ellenőrzés

Frontálisan

2.4.6 BUSÓ ÖLTÖZÉKÉNEK MEGISMERÉSE

Tanári instrukció

Olvassátok el a busó öltözetéről szóló szöveget! Kössétek a kifejezéseket a kép megfelelő részéhez!

Tanulói tevékenység

Öltözékek és kellékek megnevezése

Eszköz

Feladatlap, ceruza, számítógép, projektor

Munkaforma

Csoport

Ellenőrzés

Frontálisan

2.5 KILÉPŐKÁRTYA ÍRÁSA

Tanári instrukció

Töltsétek ki a kilépőkártyát! Írjátok le, milyen új információkkal lettetek gazdagabbak! Amennyiben kérdéseitek lennének, azt is jegyezzétek fel a kártyára!

Tanulói tevékenység

Kilépőkártya megírása

Munkaforma

Egyéni

Eszköz

Feladatlap, íróeszköz

Módszer

Megbeszélés

Frontálisan folyik A megbeszélés során során a felmerült kérdéseket is megválaszoljuk.

2.6 FOGLALKOZÁS ZÁRÁSA, ÉRTÉKELÉSE

Egyéni teljesítmények értékelése csoporton belül

aktivitás, együttműködés, figyelem, fegyelem, szabályok betartása

Csoportok értékelése adott szempontok szerint:

aktivitás, fegyelem, figyelem, szabályok betartása

3 HARMADIK RÉSZMODUL

Busóbábok és csörgő-zörgő eszköz: csattogó készítése

3.1 ELŐZETES SZERVEZÉSI FELADAT

Foglalkozás vezető feladata: Szükséges eszközök anyagok beszerzése, előkészítése. A befőttesüveg-tetők kilyukasztása.

Tanulók feladata: befőttesüveg-tetők és üres gyufásdobozok előzetes behozatala

3.2 RÁHANGOLÓDÁS

1. A helyiség rendje

Tanári instrukciók

Röviden ismertessük a terem rendjét és a foglalkozáson használt eszközök balesetmentes használatának módját.

A gyerekekkel együtt előkészítjük a termet a foglalkozáshoz. Az 1.részmodulnál kialakított csoportokba üljenek a gyerekek

2. Film megtekintése

javaslat: "Csudálatos ünnepeink"-népi hagyományok és fesztiválok Magyarországon című DVD sorozat első részéből -Busójárás Mohácson (13 perc 6 másodperc) című film megtekintése

Tanári instrukciók

Nézzünk meg együtt egy filmet, mely a busójárásról szól, így megfigyelhetjük a busók öltözködését, kiegészítőit és magát az eseményt is.

Tanulói tevékenység

Film megtekintése

Munkaforma

Egyéni

Eszköz

Film

Módszer

Megfigyelés

3.3 MOTIVÁCIÓ, CÉLKITŰZÉS

A mai foglalkozáson busóbábot és csörgő-zörgő eszközt: csattogót fogunk készíteni. Bemutatjuk az előre elkészített munkadarabokat.

3.4 ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

3.4.1 TEVÉKENYSÉG

Busóbáb készítése fakanálból

3.4.2 SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK, ANYAGOK:

fakanál,

plakátfesték (fakanál befestéséhez, narancssárga, sárga, terrakotta színben)

krepp-papír (fehér, sárga, narancssárga, piros)

karton (sárga, fekete)

gyufásdoboz

befőttés gumi

Egyéb eszközök: ecset, ceruza, olló, ragasztó, filcek

3.4.3 A MUNKA MENETE

Fakanalak befestése plakátfestékkel (mer jó fedést biztosít, ennek hiányában használjunk temperát)

Báb arcának kifestése filctollal, majd kivágása és felragasztása a fakanálra

Krepp-papír csík készítése a hajzathoz

Szarvak megrajzolása, kivágása

Hajzat és szarvak felragasztása a fakanálra

Gyufásdoboz közepének kilyukasztása, ráhúzása a fakanálra, rögzítése befőtt gumival (a befőtt gumit rátekerjük a gyufásdoboz alatti fakanálrészre, így az nem tud lecsúszni)

Krepp-papír csíkok vágása (15-20 cm)

Krepp-papír csíkok felragasztása a gyufásdobozra

Tanári instrukció

A busóbáb készítésének folyamatát lépésenként, a munkadarab készítése közben mutatom.

Tanulói tevékenység

Busóbáb készítése

Munkaforma

Egyéni

Eszköz

Fakanál, plakátfesték, krepp-papír, karton, gyufásdoboz, befőtt gumi, ecset, ceruza, olló, ragasztó, filcek

Módszer

Festés, vágás, ragasztás, színezés, lyukasztás

Ellenőrzés

Folyamatos ellenőrzést és segítségnyújtást igényel a feladat a foglalkozás vezetője részéről.

3.5 ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

3.5.1 TEVÉKENYSÉG

Csattogó készítése

3.5.2 SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK, ANYAGOK:

2 db befőttesüveg-tető (Mindegyik legyen kilyukasztva. A lyuk a karima mellett legyen és akkora, hogy átférjen rajta a szalag.)

barna krepp-papír

szalag (25-30 cm hosszú, kb. 1 centiméter széles)

sablon alapján készített busófej, mely pont akkora, mint a tető belseje

Egyéb eszközök: ceruza, olló, univerzális, erős ragasztó, filcek

3.5.3 A MUNKA MENETE

Busóarc kivágása és kiszínezése filctollal

Busóarc beragasztása a tetőbe (Figyeljünk arra, hogy a tetőn lévő lyuk a két szarv közé essen!)

Krepp-papír szakáll vágása és beragasztása a tető szélébe

Szalag ráhelyezése a tetőkre

Munkadarab kipróbálása

Tanári instrukció

A csattogó készítésének folyamatát lépésenként, a munkadarab készítése közben mutatom.

Tanulói tevékenység

Csattogó készítése

Munkaforma

Egyéni

Eszköz

2 db befőttesüveg-tető, barna krepp-papír, szalag, busófej, ceruza, olló, ragasztó, filcek

Módszer

Festés, vágás, ragasztás, színezés, lyukasztás

Ellenőrzés

Folyamatos ellenőrzést és segítségnyújtást igényel a feladat a foglalkozás vezetője részéről. A foglalkozás értékelése előtt rendrakással zárjuk a tevékenységet.

3.6 FOGLALKOZÁS ÉRTÉKELÉSE

Egyéni teljesítmények értékelése csoporton belül

aktivitás, együttműködés, figyelem, fegyelem, szabályok betartása

Csoportok értékelése adott szempontok szerint:

aktivitás, fegyelem, figyelem, szabályok betartása

4 NEGYEDIK RÉSZMODUL

4.1 ELŐZETES SZERVEZÉSI FELADAT

A tanulók az első részmodulban kialakított csoportokban dolgoznak.

4.2 RÁHANGOLÓDÁS

Tanári instrukció

Fejtsétek meg a keresztrejtvényt, és megtudjátok, hogy milyen időszakokkal kapcsolatos feladatok megoldása vár rátok!

Tanulói tevékenység

Rejtvényfejtés

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Keresztrejtvény, íróeszköz

Módszer

Gondolkodás, lejegyzés

Ellenőrzés

Frontálisan

4.3 MOTIVÁCIÓ, CÉLKITŰZÉS

A mai foglalkozáson a farsangról fogunk beszélgetni, ezzel kapcsolatos feladatokat fogunk megoldani.

4.4 ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

4.4.1 BARKOCHBA

Megfejtés: (fánk)

Tanári instrukció

Mire gondolok? Találjátok ki!

Tanulói tevékenység

„Okos „kérdések megfogalmazása

Munkaforma

Egyéni

Módszer

Gondolkodás

4.4.2 A FARSANGI FÁNK KÉSZÍTÉSÉNEK FORTÉLYAI

Tanári instrukció

Nagyon finom, jellegzetes farsangi ételről szól a következő feladat. Olvassátok el a farsangi fánk receptjét, majd válaszoljatok a kérdésekre

Tanulói tevékenység

Szöveg elolvasása, kérdések megválaszolása

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Feladatlap

Ellenőrzés

Frontálisan

4.4.3 KÓDOLJATOK!

Tanári instrukció

Írjátok le a kódok alapján a farsangról szóló mondatokat! Vajon hol járunk? (A feladat megoldása után internet segítségével pillanatok alatt tudunk néhány képet mutatni)

Tanulói tevékenység

Kódok alapján mondatok leírása

Munkaforma

Csoportos

Eszköz

Feladatlap

Ellenőrzés

Frontálisan

4.4.4 TALÁLÓS KÉRDÉS MEGFEJTÉSE

Tanári instrukció

Találjátok ki, mi ez!

Tanulói tevékenység

Találós kérdés megfejtése

Munkaforma

Csoportos

Ellenőrzés

Frontálisan

4.4.5 FARSANGI ÁLARC TERVEZÉSE

Tanári instrukció

Tervezzetek álarcot! Korabeli iratok alapján tudjuk, hogy Mátyás király udvarában is volt farsangolás. A királyi udvarban megjelentek az Itáliából érkezett, művészien megmunkált maszkok, álarcok. Most legyetek ti a tervezők, akik gyönyörűen kimunkált álarcokkal örvendeztetitek meg társaitokat!

Tanulói tevékenység

Álarc tervezése

Munkaforma

Egyéni

Ellenőrzés

Frontálisan. Készítsünk kiállítást az elkészült darabokból!

4.5 FOGLALKOZÁS ÉRTÉKELÉSE

Egyéni teljesítmények értékelése csoporton belül

aktivitás, együttműködés, figyelem, fegyelem, szabályok betartása

Csoportok értékelése adott szempontok szerint:

aktivitás, fegyelem, figyelem, szabályok betartása

A feldolgozáshoz szükséges eszközök: számítógép, projektor, hangfal, fénymásoló, nyomtató olló, ragasztó, fénymásoló papír

Értékelés, önértékelés

Egyéni teljesítmények értékelése csoporton belül: elvégzett tevékenység, aktivitás, együttműködés, figyelem, fegyelem, szabályok betartása

Csoportok értékelése adott szempontok szerint: aktivitás, fegyelem, figyelem, szabályok betartása alapján.

A tanulókhoz által létrehozott (személyes) produktumok:

busóbáb, csattogó, álarc terv

A tanuló(csoport) által létrehozott (csoportos) produktumok:

Feladatlapok, színezők, kirakók, tablók

A modul várható eredménye

- A tanulók az első részmodul elvégzése után képesek lesznek mesélni a farsangi hagyományokról. El tudnak mondani egy farsangi köszöntőt és egy kongózással kapcsolatos versikét.
- A 2. részmodul elvégzése után a tanulók ismeretekkel fognak rendelkezni a mohácsi busójárásról. Tudni fogják, hogy ez a hagyomány kiemelt szellemi értéket képvisel. Fel tudják sorolni a busó öltözkészítésének fontos elemeit.
- A 3. részmodul elvégzése után minden gyermek képes lesz arra, hogy egyedül is elkészítsen egy busóbábot és egy csattogót.
- A 4. részmodul elvégzése után a tanuló ismeretekkel fog rendelkezni a farsangi gasztronómia egy szeletéről, valamint betekintést nyer a velencei karneválra.

A modul megvalósításához szükséges eszközök/megoldások: 16-20 főre

	Becsült költségek
Utazás, szervezés, partnerek bevonása stb.	
Tárgy eszközök: számítógép, projektor, hangfal, nyomtató, fénymásoló, DVD lejátszó, ollók, ecsetek, filcek, ragasztó	

Anyagigény: fehér fénymásoló lap vagy rajzlap: 20-25 db	200Ft
nyomtatott, fénymásolt feladatsor kb.60 oldal	500-1200Ft
boríték 4 db	80Ft
fakanál 16-20 db (100 Ft/db)	1600-2000Ft
plakátfesték (1liter)	2200Ft/liter
krepp-papír (fehér, sárga, narancssárga, piros) 220Ft/db	880Ft
karton (sárga, fekete) 45Ft/A4/db	180Ft
gyufásdoboz (gyűjtés)	40Ft
befőttesüveg-tető(gyűjtés)	
befőttes gumi 1 csomag	
Egyéb, speciális igény	

MELLÉKLETEK

1 ELSŐ RÉSZMODUL MELLÉKLETEI

(pl. felhasznált szakirodalom, feladatlapok jegyzéke)

1.1 MELLÉKLET

Szókártyák:

VIGALOM	ALAKOSKODÁS	TÉLTEMETÉS	MÓKAHÁZASSÁG
---------	-------------	------------	--------------

1.2 MELLÉKLET

Feladatlap

Esemény neve: _____

Jelmezek: _____

1.3 MELLÉKLET

A farsang

Olvasátok el az alábbi szöveget!

A farsang időszaka vízkeresztől, január 6-ától hamvazószerdáig tart. Hamvazószerda a húsvét előtti negyvennapos böjti időszak első napja. A hamvazószerdát megelőző keddi nap húshagyókedd, a farsang utolsó napja.

A tél végének, a tavasz közeledtének mindig örültek az emberek. A farsang zajos mulatságait egy ősi hiedelem hívta életre. A középkorban azt hitték az emberek, hogy a tél utolsó hónapjaiban-amikor rövidek a nappalok és hosszúak az éjszakák- a Nap elgyengül, és a gonosz szellemek életre kelnek. Vigalommal, jelmezes karneváli felvonulással,

boszorkánybábú elégetésével akarták elűzni ezeket. Egyes helyeken tüzes kerekeket görgettek, mert azt remélték, hogy a földi tűz segíti a Napot, hogy újra erőre kapjon. Eleinte azért öltöztek ijesztő jelmezekbe, hogy elűzzék a halált, a rosszat és a hideget. Az első maskarások halottas menetet utánozva masíroztak, de a megjátszott temetés után nagy dárídót csaptak, hiszen a tél eltemetésének mindenki örült.

Írásos emlékek tanúskodnak a régi idők farsangjáról, férfi és női ruhacserékről, álarcok viseléséről, állatbőrben való megjelenésről. A királyi városoktól a falvakig mindenütt szokássá vált a farsang.

Mátyás király udvarában is rendeztek farsangi felvonulást, amelyre Beatrix királyné itáliai rokonsága küldött művészi álarcokat.

II. Lajos királyunk udvarában, 1525-ben, húshagyókedden álarcos menet jelent meg, amelyben elefánt is szerepelt. Maga a király is jelmezesen, ördögálarcban jelent meg a mulatságon.

Amíg Európa számos városában a sok jelmezes együttes felvonulását kedvelték, addig hazánkban inkább kisebb álarcoscsoportok közös játéka terjedt el. A magyar falvakban kedvelt volt a medve-, a ló-, a kecske- és a gólyajelmez. Tréfás jeleneteket is előadtak a maskarások. Az álarcok, jelmezek rongyból, harisnyából, és papírból készültek. Hagyományos figurák közé tartozott a betyár, a cigány asszony, a menyasszony és a vőlegény, az öregember és az öregasszony pólyás babával.

A régi babonákat később elfelejtették az emberek, de a jelmezes-álarcos karnevál és a bálók, táncos mulatságok szokása máig megmaradt. Magyarországon a leghíresebb felvonulás manapság Mohácson látható, ahol a férfiak félelmetes busó álarcot és subát öltenek, ostorral és kereplővel kergetik el a telet, no meg ijesztgetik a lányokat és a bámészkodókat. Ez a híres mohácsi busójárás.

Válaszoljátok meg az alábbi kérdéseket!

1. Mikor kezdődik a farsangi időszak?

2. Meddig tart a farsang?

3. Milyen hiedelem élt az emberekben?

4. Hogyan akarták elűzni a gonosz szellemeket?

5. Miért görgettek tüzes kerekeket?

6. Mit utánoztak az első maskarások?

7. Hogyan ért véget a „szomorú nap”?

8. Mik tanúskodnak a régi idők farsangjáról?

9. Honnan érkeztek az álarcok arra a farsangi felvonulásra, melyet Mátyás király udvarában rendeztek?_____

10. Milyen jelmezben ünnepelte II. Lajos királyunk a farsangot?

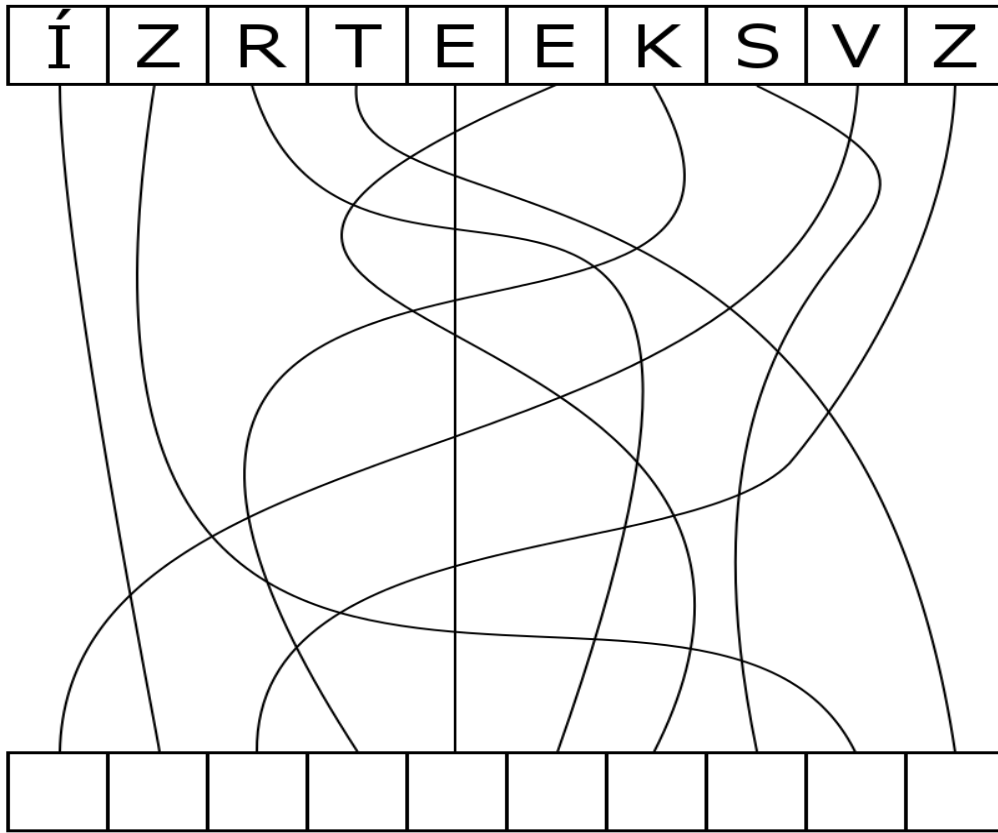
11. Melyik településünkön van napjainkban a leghíresebb felvonulás? Fogalmazzátok meg röviden a látványosság lényegét !

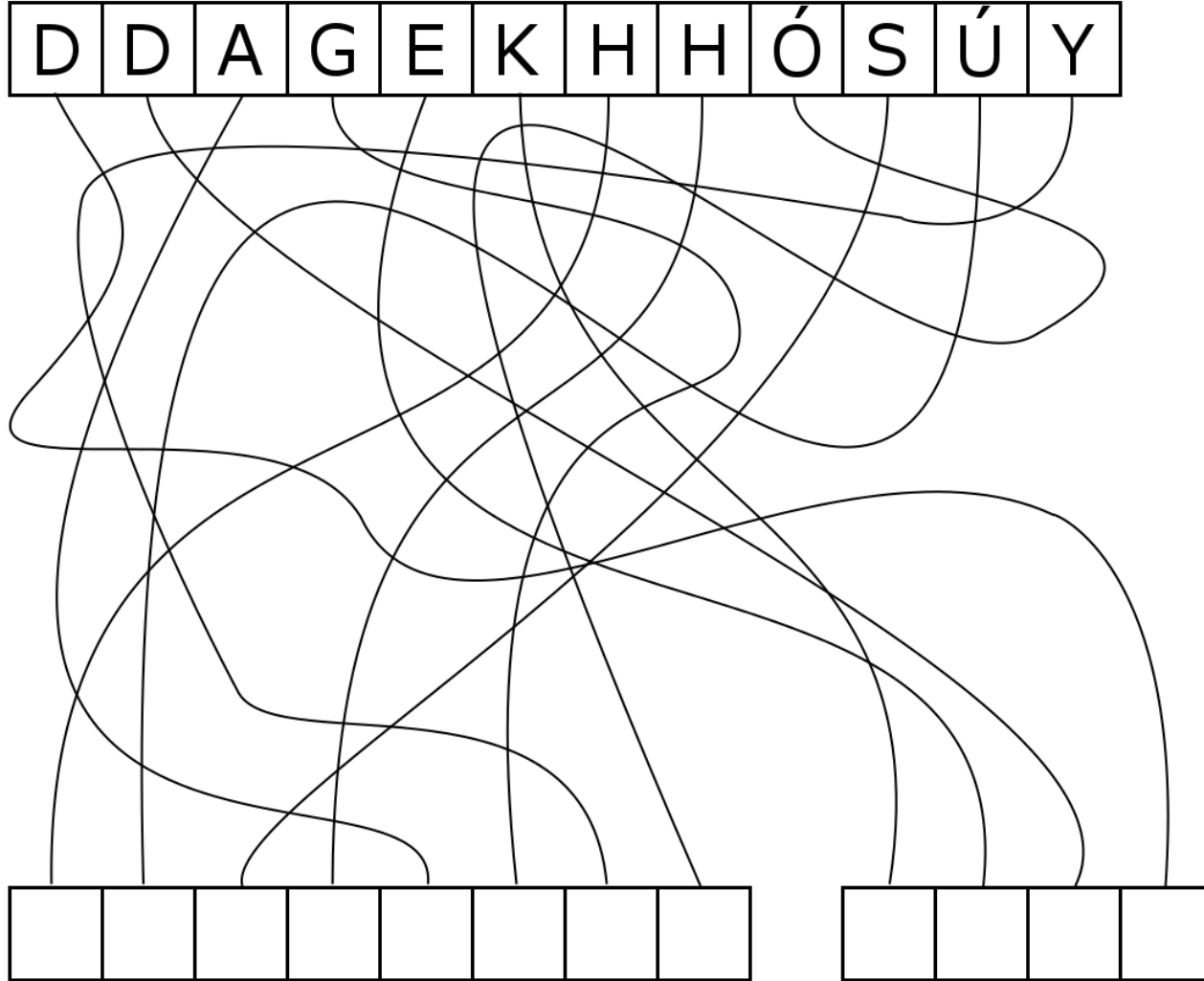
1.4 MELLÉKLET

Köszöntő szövege

Farsang, farsang, háromnapi farsang, / Itt is adnak, amit adnak Ez is Isten háza, / Szálljon le rája / Az Isten áldása, /
Hat lóval, hat ökörrel / Három borjas tehénnel, / Egy aranyos ekével.

1.5 MELLÉKLET





1.6 MELLÉKLET MI IS AZ A „FARSANG FARKA „ AZAZ A FARSANG LEZÁRÁSA?

Igaz vagy hamis?

A szöveg elolvasása után döntsetek az állítások igazságtartalmáról!

Farsangvasárnap: A farsangvasárnap a farsangi időszak végén levő farsang farkának első napja. Számos helyen ezen a napon tűzték a legények kalapjukra a kiválasztott lányok bokrétáját. Ez a párválasztás időszaka volt, az eljegyzése, mert a báli szezon és a táncmulatságok lényege ez volt.

Farsanghétfő: a farsang farkának középső napja. Gyakran ezen a napon tartották az asszonyfarsangot. Ezen a napon a nők korlátlanul ihattak, zeneszó mellett nótáztak, férfi módra mulattak. Ezután húsvétig már tilos volt az esküvő, a tánc és a vigadalom. További elnevezései: húshagyóhétfő.

Húshagyó kedd: A húshagyó kedd a farsang és egyben a farsang farkának utolsó napja. A farsangtemetés időpontja. További elnevezései: húshagyási kedd, farsangkedd. Ezen a napon általában szalmabábut vagy koporsót égettek, jelképesen lezárták a farsangot és a telet.

A húshagyó keddet követi a hamvazószerda, ami a 40 napos nagyböjt kezdete.

Állítások:

1. Farsangvasárnap a farsangi időszak utolsó napja.__
2. Farsangvasárnap tűzték a legények kalapjukra a kiválasztott lányok bokrétáját.__
3. Farsanghétfő a farsang farkának középső napja.__
4. Farsanghétfőn az asszonyok férfi módra mulattak.__

5. Húshagyó kedd a farsang első napja._

6. Húshagyó kedden szalmabábut vagy koporsót égettek._

1.7. MELLÉKLET



Származása: <http://www.zalamedia.hu>

1.8 MELLÉKLET

Kongózás versikéje:

Húshagyó!

Itt maradt az eladó.

Akinek van nagy jánya

Hajtsa ki a gulyára

2 MÁSODIK RÉSZMODUL MELLÉKLETEI

2.1.MELLÉKLET

A busójárás

A Busójárás időpontja keresztény egyházi időponthoz kötődik és minden évben a böjti időszak kezdete (Húshagyó-kedd) előtt hat nappal veszi kezdetét. A csütörtökön induló és hat napig tartó farsangolás első szakasza a csütörtöktől szombatig tartó Kisfarsang. Régen ezen a csütörtökön, a sokac szülők gyermekeiket átöltöztetve (népviseletben!) küldték az utcára. Ezt jelzi a "gyermekek farsangja" név is. A kisfiuk lánynak, míg a lányok fiúnak öltöztek. Álarcot azonban nem viseltek, hanem helyette fátyollal, harisnyával vagy más megfelelő ruhadarabbal takarták el az arcukat. Csoportokat alakítva járták a házakat, ott fából készült buzogányaikkal, vagy csak egyszerű bottal megveregették a kaput és bekiabáltak, hogy "poklada" (ejtsd: pokládá, jelentése: karnevál), amivel jelezték a böjti, ill. a tavasz jövetelét. A kapuveregetés a hagyomány szerint szerencsét jelentett a ház számára, tehát kedvező fogadtatásra számíthattak, a háziak süteménnyel, vagy más édességgel vendégelték meg őket. Előfordult az is, hogy nyársat vittek magukkal és

vendéglátóik arra fűzték föl a farsangi fánkot, vagy más hasonló ajándékot. A gyerekek gyakran versikét is mondtak ilyenkor, amellyel a ház áldását és jó szaporulatot kívántak.

A farsangi események jellegzetes figurája a jankele. A jankele a farsang utolsó vasárnapjának alakoskodó szereplője. Általában rongyos, szedett-vedett kacatokat vett magára, arcát valamilyen ruhadarabbal fedte el, esetleg korommal, vagy más festőanyaggal tette magát felismerhetetlenné. Vállán zsák lógott, mely ronggyal, ritkábban fűrészporral volt megtöltve. Szerepe részben a busók védelme a kíváncsiskodóktól, részben a gyermekek vidám ijesztgetése volt. Ha valaki a busó álarcát akarta elmozdítani, azt a ronggyal kitömött zsákjával űzte el, de ugyanez lett a túlságosan közelre kerülő és csúfolódó gyerekek "jutalma" is.

A maskarások, lefátyolozott arcú nők, lakodalmas öltözetet viselő férfiak vagy karneváli jelmezbe bújt emberek.

A Kisfarsangot, a Busójárás legfőbb látványossága a Farsangvasárnap követi. Farsangvasárnapon már reggeltől kezdve folyamatosan járják a várost a busócsoporthoz, a vendégek, látogatók és turisták nem kis örömeire.

Délután egy óra körüli időpontban nagyon látványos elem a hideg téli Dunán a "szigetből" átkelő, ladikkal átevező maszkos, bundás busók seregének partra lépése a Sokac révben.

Ők ezt követően felvonulnak a Kóló térre, ott csatlakoznak a többi, már ott gyülekező busócsoporthoz és kisvártatva együtt indulnak majd a város fő terére. A főtérre beérkező busók, busócsoporthoz körbemennek a téren, megmutatják magukat a rájuk ott várakozó ezreknek, majd helyet foglalnak a tér belső részén

15 óra körüli időpontban hagyományosan Mohács város Polgármestere köszönti az egybegyűlt busókat, a felvonulókat, résztvevőket és a vendégeket, majd kezdetét veszi a hajnalig tartó farsangolás. Népzene, néptáncsoportok, kiállítások, alkalmi árusok, mutatványosok és szórakoztatók sokaságával találkozhatunk ilyenkor Mohácson.

Az események egyik legkedveltebb pontja az esti máglyagyújtás, amikor a főtér közepén egy hatalmas, ház méretű máglyát gyújtanak meg. A busókkal összefogódzkodott vendégek, farsangolók a tűz körüli táncolnak, mulatoznak. Kedden, "Farsangfarkán" van a téltemetés.

Ekkor új máglya épül a vasárnap elégetett helyén, amelyre rákerül a híres farsangi koporsó és este együtt ég el a tűzzel benne a téllel.

Így zajlik a sokacok pokladája, vagyis a télűző-tavaszwáró rítusa.

Feladatlap

1 Válaszoljatok írásban a következő kérdésekre!

1. Hol játszódik a történet? _____

2. Melyik évszakban járunk? _____

3. Hogy hívják a csütörtöktől szombatig tartó időszakot?

4. Mi volt a gyermekfarsang lényege?

5. Farsangvasárnapon kora délután milyen eseményt láthatnak a Mohácsra érkezők?

6. Mi történt vasárnap este?

7. Hogyan zárult a farsangfarka?

2. Húzzátok alá azokat a programokat, melyekkel találkozhatunk a busójáráson!

népzenei bemutató, görkorcsolya bemutató, dunai átkelés, néptánccsoportok bemutatói, busók tréfás felvonulása, farsangi koporsó égetése, kerékpár ügyességi verseny

3. A négy busó közül egyik kilóg a sorból. Melyik? Keretezzétek be!



4. Összekeveredtek a szavak betűi. Rakjátok őket helyes sorrendbe és a busójárással kapcsolatos kifejezéseket kaptok!

DAKLOPE= _____

SRAFANIGOKROPÓS=_____

ARSAKMA=_____

5. Busó öltözete

A Busó fűzfából faragott maszkot viselő alak, akinek jellemző ruházata a bocskor, csizma, fehér vászongatya, a bundájával kifordított birkabőr derékban kötéllal vagy láncsal összekötve, melyre egy, vagy több kolomp van felaggatva, vállukon tarisznya.

Jellemző kellékei a kereplő, a buzogány, a hosszú fakürt, kolomp.

Írd a busó mellé ruházatának és kellékeinek nevét!



3 HARMADIK RÉSZMODUL MELLÉKLETEI









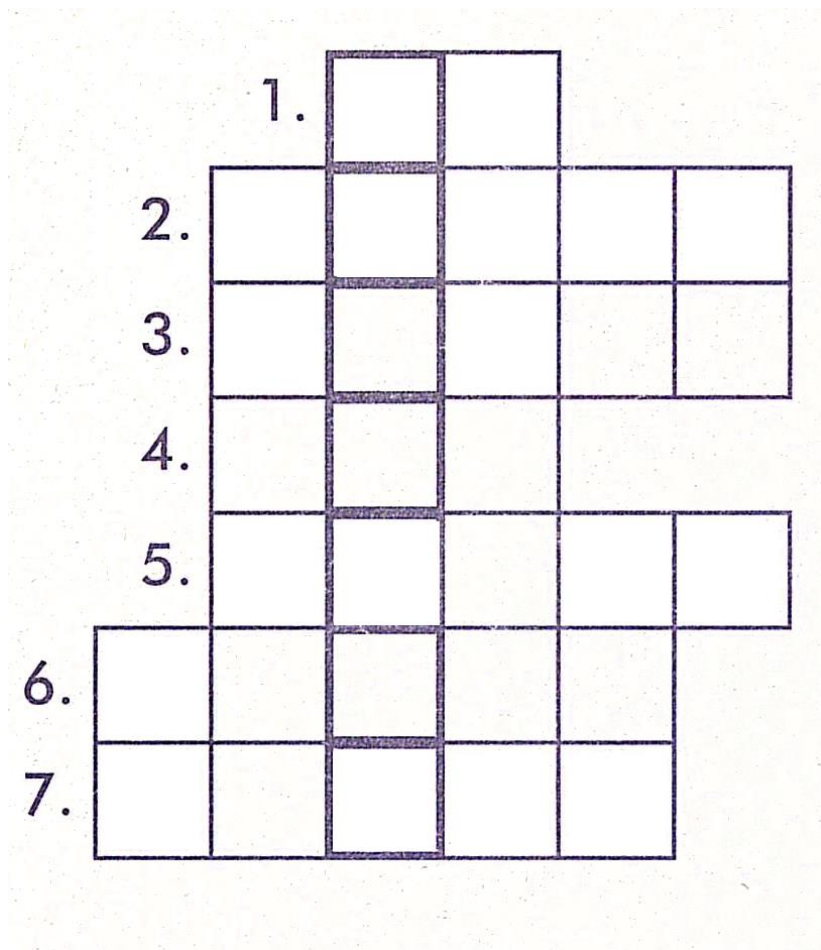






4 NEGYEDIK RÉSZMODUL MELLÉKLETEI

4.1 KERESZTREJTVÉNY



1. A tölgy is ez.
2. Téli felsőruha
3. Gyűrű is készül belőle
4. Egyik évszakunk
5. Fejfedő
6. Egyik evőeszközünk
7. Hüllő, amely olyan mint a rétes

Megfejtés:

4.2 ÍGY KÉSZÜL A FÁNK!

Olvassátok el a szöveget, majd válaszoljatok a kérdésekre!

A farsangi időszak legjellegzetesebb édessége a fánk. Az egyik legismertebb a farsangi szalagos fánk. Ahhoz, hogy sikerüljön a finomság elkészítése, szoba-hőmérsékletű alapanyagok szükségesek. Fontos a kiszúró helyes mérete, és kellő mennyiségű olaj az edényben, melyben a sütés történik.

Hozzávalók a következők:

50 dkg liszt,

3 dkg élesztő,

5 dkg porcukor,

5dkg vaj,

2 tojássárgája,

vaníliáscukor,

citrom reszelt héja,

fél dl rum,

fél liter tej,

késhegynyi só,

sütéshez olaj,

tálaláshoz porcukor, lekvár.

A sikeres sütéshez langyos helyen dolgozzunk, egyenletes legyen a meleg. A takaró kendő és a gyúródeszka szintén langyos legyen!

2 dl tejjel, élesztővel, egy kanál porcukorral 3 kanál liszttel kovászt készítünk. A maradék tejet a tojássárgákkal, sóval, rummal, cukorral, vaníliacukorral, citromhéjjal elkeverjük. Hozzáadjuk a megkelt tésztát és a maradék lisztet. Végül beledolgozzuk a puha vaját és (lehetőleg géppel) alaposan kidagasztjuk. A tetejét liszttel megszórjuk, letakarjuk és langyos helyen megkelesztjük. Utána lisztezett deszkára borítjuk, ujjnyi vastagságúra szétsodorjuk. Utána vizespohár nagyságú fánkszúróval kiszaggatjuk, és gyengén lisztezett deszkán letakarva még 30 percig kelesztjük.

A fánkot középforró, bő olajban sütjük. Szűrőkanállal szedjük ki és tesszük rá egy papírra, amely felszívja a fölösleges olajat. Ezután porcukorral hintjük meg a farsangi eledelt.

Kérdések

1.Kelt vagy kevert finomság a fánk?

2. Milyen eszközöket használunk a fánk készítéséhez?

3. Soroljátok fel az alapanyagokat!

4. Mekkora legyen a fánkszagatónk?

5. Készíthető-e kültéren ez a fajta tészta? Válaszotokat indokoljátok!

6. Véleményetek szerint mennyi idővel rendelkezzen az, aki fánkot szeretne sütni?

7. Ti hogyan találhatók fel ezt a farsangi ételt?

4.3 KÓDFEJTÉS

	A	B	C	D	E	F	G
1.	a	jelképezi	karnevál	búcsúznak	el	világszerte	ismert
2.	el	velencei	máglyán	herceget	Hercegétől		jelképező
3.	Velencében	Karnevál	húshagyókedden	szalmabábút	aki	telet	égetik

Megfejtés

1. A1, B2, C1, F1, G1

2. A3, C3, D1, A2, A1, B3, E2, E3, A1, B1

3. C2, G3, E1, A1, F3, G2, D3

4.4 TALÁLÓS KÉRDÉS

Ha arcodat eltakarja, nem tudni, ki van alatta!

Lehet vicces és ijesztő,
érdekes és nevettető.

Ha éjfélkor leemeled,
társaidat meglepheted!

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/91.html#101>
- <http://www.mohacsibusojaras.hu/>
- Tudorka magazin 141. szám
- <http://www.zalamedia.hu> A régmúlt farsangjai
- Praktika 2013. 2. szám
- Varga Ferencné 1111 találós kérdés-Szó, fon, nem takács. Mi az?
- Dr.Spencer Kagan - Kooperatív tanulás